

BJUVS
KOMMUN

KLIPPANS
KOMMUN

PERSTORPS
KOMMUN

SVALÖVS
KOMMUN

ÅSTORP

ÖRSKÄLLUNGA
KOMMUN

Barn och ungas delaktighet i 6 K

Rapport från 6 K folkhälsogrupp nr 2015-09

Sammanfattning

Under 2011 gjordes en folkhälsokartläggning av Bjuv, Klippan, Perstorp, Svalöv, Åstorp och Örkelljunga (kallas 6 K) och den visade att kommunerna hade likartad strukturell ohälsa. Folkhälsogruppen inom 6 K ville arbeta mer tillsammans med folkhälsoområdena och hitta ett gemensamt fokusområde som blev barn och ungas delaktighet i kommunal verksamhet.

Enkätstudie handlade om hur barnkonventionen används och vilket stöd som cheferna i verksamheterna vill ha. Resultatet visar att:

- Många chefer vet om att barnkonventionen ska följas.
- Många chefer vet inte hur de praktiskt ska arbeta med att få in barnkonventionen i sin verksamhet.
- Det finns ett behov att ha övergripande riktlinjer, checklista för barnkonventionen.
- Verksamheterna som arbetar med barnkonventionen hade oftare vuxnas syn på barnet.
- Cheferna hade det svårt att se hur sin verksamhet påverkar barnen om de inte direkt arbetar med målgruppen.
- Cheferna var positiva till att bedriva arbetet med att få in barn och ungas synpunkter.

Sammanställning gjordes av:

Johanna Häggberg

Folkhälsostrateg, projektledare ”ökad samverkan 6 K”

Örkelljunga kommun

johanna.haggberg@orkelljunga.se

2015-09-16

Inledning

Sedan 2011 har Bjuv, Klippan, Perstorp, Svalöv, Åstorp och Örskelljunga (kallas 6 K) haft en samverkan mellan de ansvariga för folkhälsofrågorna i kommunerna.

Från 2013 sökte gruppen medel från Region Skåne för ett samverkansprojekt under åren 2013-2014 (projekt 1). Där framkom det att en mer gemensam strategisk samverkan mellan kommunerna skulle föra arbetet framåt. 6 K sökte därefter mer medel från Region Skåne för att intensifiera samverkan ännu mer under åren 2014-2016 (projekt 2). Denna rapport var ett av resultat av denna samverkan.

Innehåll

Bakgrund	5
Syfte.....	5
Metod.....	5
Barnkonventionen.....	6
Resultat.....	7
Andelen svarade i respektive kommun.....	7
Fördelningen av svaren utifrån vilken verksamhet deltagarna arbetade	7
Exempel på hur verksamheterna arbetar med barnkonventionen	7
Verktyg som verksamheterna arbetar med för att följa barnkonventionen.	8
Andra verktyg som verksamheterna arbetar med	8
Vilket stöd skulle verksamheterna vilja ha för att arbeta mer med barnkonventionen.....	8
Har barn och unga har varit delaktig i något verksamhetsbeslut	9
Ger verksamheterna kunskap om barn och ungas rättigheter till barn och unga	9
Vilken typ av kunskaper ges till barn.....	9
Ger verksamheterna kunskap om barn och ungas rättigheter till vårdnadshavare	10
På vilket sätt ger verksamheterna vårdnadshavare kunskaper om barn och ungas rättigheter	10
Andra sätt att ge vårdnadshavarna information om barnkonventionen.....	10
Övriga synpunkter	10
Diskussion.....	11

Bakgrund

Folkhälsokartläggningen 2011 av 6 K visade att det fanns likartade strukturella faktorer som har stor inverkan på hälsotillståndet och det skulle därför finnas en hel del att vinna på en samverkan mellan kommunerna inom folkhälsoområdet. Under 2015 var folkhälsofrågor i 6 K portionerade på 50 % tjänster eller mindre och det var en utmaning att hantera folkhälsofrågorna i kommunerna samtidigt som det fanns ett stort behov av att öka samverkan i större utsträckning än vad som gjordes.

Det fanns en generell kunskapsbrist om folkhälsans innebörd i kommunerna och okunskapen leder till att arbetet försvårade samverkan samt ledde till en bristande styrning av folkhälsofrågorna på kommunal nivå. Detta har även Kontigo 2013/2014 uppmärksammat i sin utvärdering av folkhälsoarbetet i Skåne.

Målet med projektet 2 är: *Genom samverkan mellan de sex samverkanskommunerna ska de främja en god och jämlik hälsa inom Region Skåne, vidareutveckla det strategiska folkhälsoarbetet och öka kompetensen inom folkhälsoområdet i de sex samverkanskommunerna.*

Ett av delmålen handlade om att hitta ett gemensamt folkhälsoområde att arbeta kring. Efter flera diskussioner och analyser av folkhälsostatistiken valdes målgruppen barn och unga. Detta för att barn och unga är ett av tre prioriterade områden inom folkhälsan och att barnen och unga finns dagligen i kommunal verksamhet.

Alla 6 K hade med delaktighet på något sätt i sin lokala folkhälsostrategi. Utifrån resultaten från "Barn och ung folkhälso rapport" 2012 från Region Skåne, gick det att se att resultaten för följande indikatorer låg 6 K generellt sämre till än Skåne snittet (vissa små avvikelser mellan kommunerna fanns).

- Låg tillit till andra människor.
- Mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen (årskurs 9 och gym 2).
- Framtidssyn.
- Jag har hört talas om barnkonventionen.

Syfte

Syftet med denna rapport var att få kunskaper om vad 6 K verksamheterna kände till om barnkonventionen och vilket stöd de skulle behöva för att föra detta arbete framåt.

Metod

Detta var en icke vetenskaplig kvantitativ undersökning med alla chefer inom 6 K. Enkätfrågorna (bilaga 1) var skrivna av 6 K folkhälsogrupp. Deltagarna fick länk till enkäten som låg på Örkelljunga kommuns webbplats. Enkäten var sluten och genomfördes under perioden 2015-08-25 till 2015-09-15 och totalt svarade 130 av 290 på enkäten. Denna rapport är en sammanställning av alla 6 kommunerna. För information om enskild kommun kontakta lokala folkhälsoansvarig.

Bortfallen på enkäten berodde på att flera chefer hörde av sig och sa att de inte hade barn och unga i sin verksamhet. Dessa kunde vara ekonomienheter, äldreomsorgen och viss teknisk enhet.

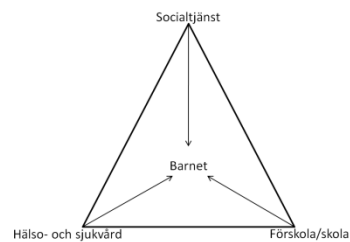
Barnkonventionen

I denna skrift står det barn och barn är upp till 18 år enligt barnkonventionen i Sverige. Därför används ordet barn även om det är en ungdom/tonåring.

Vid bearbetningen av enkäterna uppenbarade sig två perspektiv- barnperspektiv och barnets perspektiv

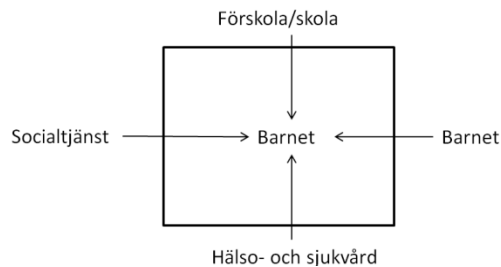
Detta menas:

- Barnperspektiv – Vuxnas syn på barnet (verksamheterna är bara ett exempel)

Modellerna från: Elizabeth Englundh, Socionom, Fil. Dr I
PEDAGOGIK, SKL

- Barnets perspektiv- det som visar sig för barnet. I denna skrift att barnen får säga sina tankar utifrån ämnet. (verksamheterna är bara ett exempel)

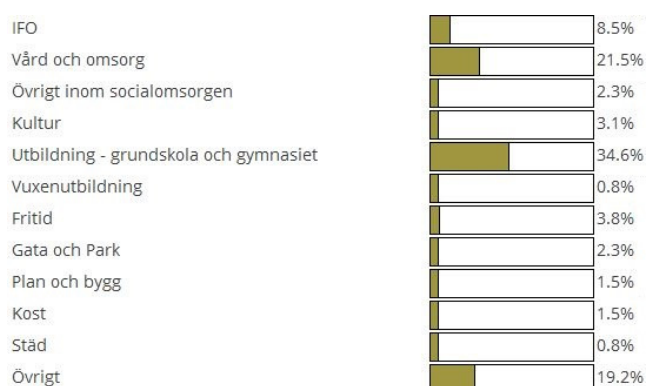
Resultat

Andelen svarade i respektive kommun

Totalt svarade 130 och fördelningen var högst i Klippan och Örskelljunga den 2015-09-14.

Fördelningen av svaren utifrån vilken verksamhet deltagarna arbetade

Exempel på hur verksamheterna arbetar med barnkonventionen

Det går att dela upp verksamheternas arbete utifrån de två perspektiven.

Majoriteten av de svarande arbetade med barnperspektivet. Cheferna svarade ofta att de hade barnperspektivet när de arbetade med styrdokument och policyn. Chefer arbetade med barnkonventionen genom temadagar för att barn skulle känna till barnkonventionen.

En chef skriver ” vid planering av verksamheten frågar vi (personalen) oss alltid om detta är det bästa för barnen ”

En del chefer utgick från barnets perspektiv d.v.s. att barnen fick vara med att ge synpunkter eller få kunskaper om barnkonventionen genom samtal och dialoger.

”Vi har jobbat hårt för att få barn och unga med i våra medborgardialoger.....”

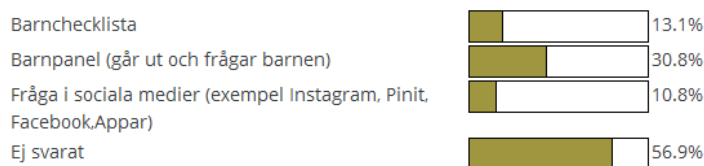
Barnperspektivet

Tema- dagar eller veckor om barnkonventionen
Information vid olika sammankomster
Tänka på barnen i olika beslut som vi gör
Det genomsyrar verksamheten

Barnets perspektiv

I projekt som berör barn efterfrågas deras synpunkter
Barnens åsikter tas med i beslut om barnet
Råd som barnen leder
Efterfrågas synpunkter i medborgardialoger
Intervjuar barnen om vad de vill

Verktyg som verksamheterna arbetar med för att följa barnkonventionen.

Andra verktyg som verksamheterna arbetar med

Andra verktyg som verksamheterna i 6 K använde sig av kan även delas in utifrån barnperspektivet och barnets perspektiv.

En ganska vanlig kommentar ” *inget direkt planerade metod att koppla till barnkonventionen, det handlar mer om att i det dagliga arbetet upprätthålla en levande dialog kring att barnets bästa alltid kommer i första rummet*”

I en kommun skriver en chef ” *Inga insatser utan att barnet är delaktig i utformningen*”

Barnperspektivet

Blanketter/enkäter
Kvalitetsuppföljning
Perspektivet genomsyra arbetet
Samverkan med föräldrar
Barnkonventionens kortlek för vuxna
Stöd på barnombudsmannens hemsida

Barnets perspektiv

Dialogmöte
Råd
Demokratiskt forum
Samtal med barngrupper
Observationer

Vilket stöd skulle verksamheterna vilja ha för att arbeta mer med barnkonventionen

När cheferna själva fick uppge vad för stöd de ville ha, var stödet uppdelade på de två perspektiven. Antingen ville de ha ett stöd för att de själva och medarbetarna skulle få en större förståelse för barnperspektivet eller ville de ha stöd i metoder för att få barnen att ge deras perspektiv. Majoriteten av cheferna ville ha metoder, information, kunskap, checklista för att förstå och kunna arbeta aktivt med barnkonventionen.

Det verkar finnas en frustration över hur chefer ska arbeta praktisk med barnkonventionen. En chef hade skrivit angående vilket stöd personen vill ha ” *vet ej. Oklart över varför jag skall arbeta med barnkonventionen. Mina mål anger att jag skall prioritera barn och unga men inte något uttalat om barnkonventionen eller dess tillämpningar*”

De olika stöden de ville ha.

Barnperspektivet

Planscher
Utbildningsmaterial till personalen
Metoder, redskap, tips
Kunskap och erfarenhets utbyte med kollegor
Kommunpolicy om hur arbetet kan utvecklas
Checklista
Föreläsningar
Tydliga förväntningar på cheferna
Stöd i processen att arbeta med detta
Barnkonventionen blir lag
Tid att avsätta för arbetet

Barnets perspektiv

Material för förskolebarn
Utbildning
Panelarbete

Barnperspektivet fortsättning....

Tips på tillämpning till verksamheter som inte direkt kommer i kontakt med barn

Löpande uppföljning av arbetet

Perspektivet finns med i tjänsteskrivelser

En person utanför verksamheten ger

synpunkter, idéer mm

Digitala metoder

Samverkan med andra verksamheter med barn

Föreläsning till elever

Halvdags utbildningar för personal

Har barn och unga har varit delaktig i något verksamhetsbeslut

Ger verksamheterna kunskap om barn och ungas rättigheter till barn och unga

Vilken typ av kunskaper ges till barn

Kommunerna gav oftast kunskaper om barnkonventionen inom skolan och socialtjänsten som handlade om regler och rättigheter. Ett vanligt sätt att ge kunskap var genom olika temadagar om barnkonventionen och genom enskilda samtal med barnen. I skolan fanns det även olika råd med barn exempel matråd.

I någon kommun hade de även ett pågående demokratisk arbete som inkluderade barnen och det hålls dialogforum.

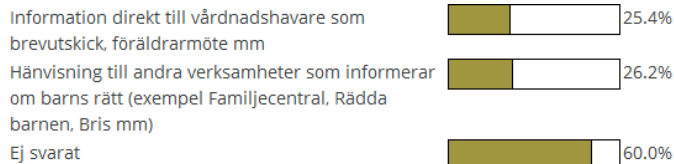
Andra men inte lika vanligt var användande av appen "barns rätt" och genom föreningar.

En chef skriver att "Muntligt, men ej med systematik. Ingen färdigställd information"

Ger verksamheterna kunskap om barn och ungas rättigheter till vårdnadshavare

På vilket sätt ger verksamheterna vårdnadshavare kunskaper om barn och ungas rättigheter

Andra sätt att ge vårdnadshavarna information om barnkonventionen

Det gavs övrig information på två sätt, antingen genom skrivet material eller muntligt personligt möte från någon i kommunen.

I skrift form fanns likabehandlingsplan där detta stod reglerat, tillgänglig information fanns att finna på biblioteket och under temadagarna. Vårdnadshavare kunde även få skriftlig information vid möten med någon från kommunen.

Med ett muntligt personligt möte gavs information under föräldramöte/råd, besök till skolhälsovården och individuella kontakter.

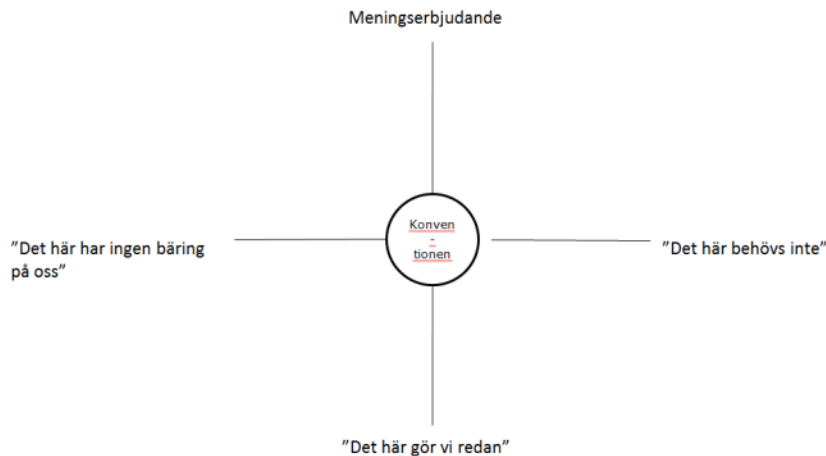
Övriga synpunkter

De som arbetade med barn tyckte det var bra att barnkonventionen lyftes. Någon ville även att verksamheterna synliggör barnen som finns i verksamheterna men även hur personalen arbetade med dessa frågor. Det efterfrågades även mer tid och fler medarbetare som kunde arbeta med detta.

Diskussion

Innan enkäten skickades ut fanns det en diskussion i 6 K folkhälsogruppen om vilka som skulle vara med. De som beslutades var att alla skulle få enkäten oavsett om de arbetade direkt med barn eller inte. Även om bortfallet var stort blir enkäten en påminnelse att de kommunala verksamheterna ska följa barnkonventionen och vad detta kan innebära.

I kommentarerna går det att utläsa att många är någonstans i denna fyrfältsmatris.

Elizabeth Englundh, Socionom, Fil. Dr i PEDAGOGIK, SKL

En del skriver att de arbetar med barn och vet inte hur de mer skulle kunna arbeta med barnkonventionen eller vi gör detta redan. En del menar att detta inte har med oss att göra och majoriteten vill veta mer hur de kan arbeta med dessa frågor.

De som tycker att *det inte behövs eller redan gör* är funderingen är arbetet systematiskt rättvist baserad på barnkonventionen eller är det något som har uppstått för någon är intresserad. Det är inget fel att någon intresserad driver frågan men med ett systematiskt arbete blir arbetet mer bestående och inte beroende av eldsjälar. En hel del uppgav att de inte hade barn i sin verksamhet och därför hade inte barnkonventionen någon bäring i deras arbete. Det finns två perspektiv att beakta i detta fall antingen berör verksamheten inte alls barnen eller ser cheferna inte att deras arbete ingår i en kedjereaktion som i slutändan kommer att påverka barnen. Genom en allmän informationsspridning och metoder anpassat utifrån verksamheterna skulle en större förståelse för området skapas och det skulle bli tydligare att se vad som egentligen påverkar barnen.

En annan dimension är vilken nivå ligger barnkonventionens arbete på i kommunerna. Enligt barnkonventionen är mini nivån enligt Shiers modell – *nivåer av delaktighet* mellan tredje och fjärde nivån av fem möjliga.

Tredje nivå innebär att:

Barns åsikter och synpunkter beaktas

- Öppningar – är du beredd att beakta barns åsikter och synpunkter?
- Möjligheter – möjliggör den beslutsfattande processen att barns åsikter och synpunkter beaktas.
- Skyldigheter- är det ett policykrav att barns åsikter och synpunkter ska vägas in i beslutsfattande?

Se bilaga 2 för hela stegen.

Upplevelsen av samanställningen var att många verksamheter inte kommer upp i denna nivå. Det positiva var att det fanns intresse att nå dit.

Det finns en bild att chefer som har kontakt med barn ska arbeta med barnkonventionen men vet inte hur detta arbete kan se ut, vilka verktyg som finns och ibland till och med innebörden av vad barnkonventionen menas.

De som arbetar med barnkonventionen har oftast ett barnperspektiv. Om detta beror på saknad av stöd i organisationen eller att de inte vet hur de kan kommunicera med barnen kommer inte fram i enkäten. Inget av perspektiven är viktigare än den andra. Båda perspektiven behövs och kompletterar varandra. Ofta handlar det mer om mognaden hos barnen för att förstå området, men detta utesluter inte att försöka få barnen att förstå utifrån deras mognad. Det positiva var att många i kommentar fälten vill arbeta mer med barnkonventionen.

En slutsats är att det finns ett stort behov att få tydliga övergripande riktlinjer på vad barnkonventionen är och hur chefer ska förhålla sig i sin verksamhet. Men även tips och kunskaper om barnkonventionen.

Folkhälsa

Vilken kommun arbetar du i?

- Bjuv
- Klippan
- Perstorp
- Svalöv
- Åstorp
- Örkeljunga

Inom vilken verksamhet arbetar du inom?

- IFO
- Vård och omsorg
- Övrigt inom socialomsorgen
- Kultur
- Utbildning - grundskola och gymnasiet
- Vuxenutbildning
- Fritid
- Gata och Park
- Plan och bygg
- Kost
- Städ
- Övrigt

Har du något exempel på hur er verksamhet arbetar med barnkonventionen i praktiken?

Vilka verktyg använder din verksamhet?

- Barnchecklista
- Bampanel (går ut och frågar barnen)
- Fråga i sociala medier (exempel Instagram, Pinit, Facebook, Appar)

Annat:

För att arbeta mer med barnkonventionen, vilket stöd skulle du vilja ha?

Har barn och unga varit delaktig i något verksamhetsbeslut i din verksamhet?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Ges kunskaper till barn och unga om deras rättigheter i din verksamhet?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om ja, på vilket sätt?

Erbjuder er verksamhet kunskaper till vårdnadshavare om barn och ungas rättigheter?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om ja, på vilket sätt?

- Information direkt till vårdnadshavare som brevtskick, föräldramöte mm
- Hänvisning till andra verksamheter som informerar om barns rätt (exempel Familjecentral, Rädda barnen, Bris mm)

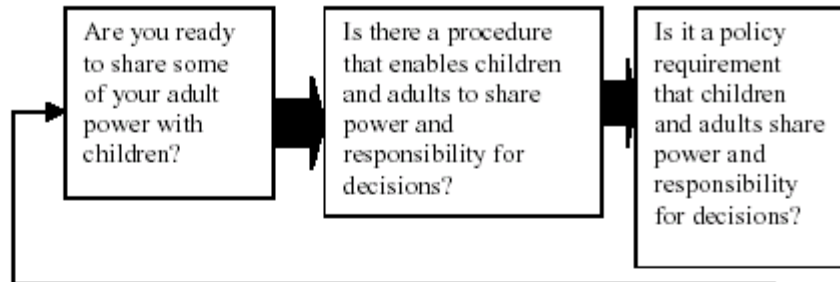
Annat:

Övriga synpunkter :

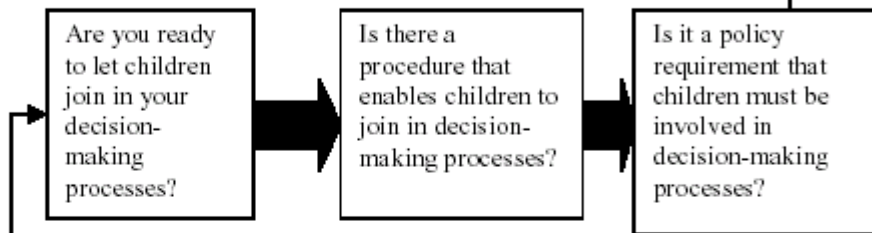
Levels of Participation

Openings>Opportunities>Obligations

↓
5. Children share power and responsibilities for decision making.

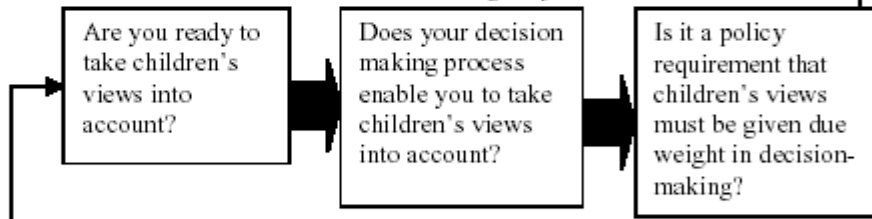

4. Children are involved in decision-making processes?

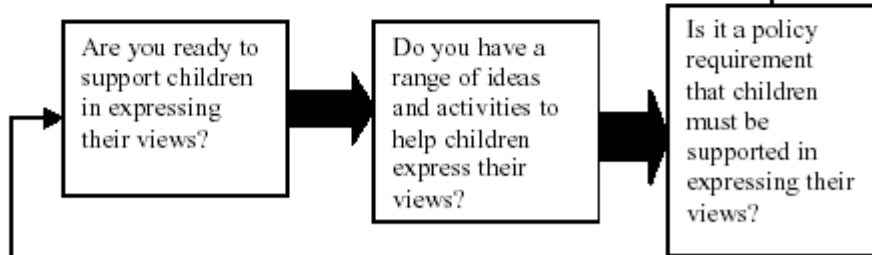

This point is the minimum you must achieve if you endorse the UN Convention on the Rights of the Child

3. Children's views are taken into account.

2. Children are supported in expressing their views.

1. Children are listened to.

